

U C H W A Ł A NR XXIII/162/2013
RADY GMINY W JANOWICACH WIELKICH
z dnia 21 marca 2013 roku

**w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie
oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2013- 2016**

Na podstawie art.18 ust.2 pkt.15 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001 roku Nr 142, poz. 1591 z późn. zm.) oraz art.6 ust1 i 2, pkt.1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 Nr 180 poz. 1493 z późn. zm.) Rada Gminy w Janowicach Wielkich **uchwala, co następuje:**

§ 1

Przyjmuje się **Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Janowice Wielkie na lata 2013-2016** w brzmieniu stanowiącym Załącznik nr 1 do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Janowice Wielkie.

§3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Janowice Wielkie na lata 2013-2016

„Uznając, że przemoc w rodzinie narusza podstawowe prawa człowieka, w tym prawo do życia i zdrowia oraz poszanowania godności osobistej, a władze publiczne mają obowiązek zapewnić wszystkim obywatelom równe traktowanie i poszanowanie ich praw i wolności, a także w celu zwiększenia skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie” - zostaje utworzony program.

I WSTĘP

Rodzina jest najważniejszym środowiskiem w życiu człowieka, kształtującym osobowość, system wartości, poglądy i styl życia. Ważną rolę w prawidłowo funkcjonującej rodzinie odgrywają wzajemne relacje pomiędzy rodzicami, oparte na miłości i zrozumieniu. W przypadku dezorganizacji rodzina nie jest w stanie realizować podstawowych zadań, role wewnątrz rodzinne ulegają zaburzeniu, łamane są reguły, a zachowania poszczególnych członków rodziny stają się coraz bardziej niezgodne z normami prawnymi i moralnymi oraz oczekiwaniami społecznymi. Przemoc domowa może być zarówno skutkiem, jak i przyczyną dysfunkcji w rodzinie.

Przemocą w rodzinie określane jest każde zachowanie skierowane wobec osoby bliskiej, którego celem jest utrzymanie nad nią kontroli i władzy. Przemoc w rodzinie to zamierzone, wykorzystujące przewagę sił działanie przeciwko członkowi rodziny naruszające jego godność oraz podstawowe prawa i wolności, powodujące cierpienie i szkody.

Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.) definiuje przemoc w rodzinie jako jednorazowe lub powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, netykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Wokół przemocy narosło wiele mitów. Jednym z nich jest przekonanie, że jest to zjawisko marginalne, występujące wyłącznie w patologicznych środowiskach. Tymczasem według danych statystycznych przemoc w rodzinie jest zjawiskiem powszechnym i stanowi poważny problem społeczny. Znęcanie się nad rodziną jest najczęściej popełnianym przestępstwem w Polsce, zaraz po przestępstwach przeciwko mieniu i życiu.

Przemoc ze strony najbliższej osoby jest doświadczeniem traumatycznym, okaleczającym psychikę. Przemoc w rodzinie przybiera różne formy: od przemocy fizycznej, przez przemoc psychiczną i seksualną, po przemoc ekonomiczną. Przemoc w rodzinie rzadko jest incydem jednorazowym. Zazwyczaj ma ona charakter długotrwały i cykliczny.

Rodzaje przemocy:

Rodzaje przemocy	Definicja przemocy	Formy przemocy
Przemoc fizyczna	Wszelkie działania polegające na użyciu siły i prowadzące do naruszenia nietykalności cielesnej.	Odpychanie, popychanie, przytrzymywanie, kopanie, obezwładnianie, policzkowanie, szczypanie, duszenie, bicie otwartą ręką, pięściami, bicie przedmiotami, parzenie, polewanie żrącymi substancjami, ograniczenie dostępu do pożywienia, nieudzielenie koniecznej pomocy, itp.
Przemoc psychiczna	Umyślne działania wykorzystujące mechanizmy psychologiczne, powodujące zachwianie pozytywnego obrazu własnej osoby u ofiary, obniżanie u niej poczucia własnej wartości, pojawienie się stanów lękowych i nerwicowych.	Poniżanie, naśmiewanie się z poglądów, pochodzenia, religii, stała krytyka, wmawianie chorób psychicznych, kontrolowanie i ograniczanie kontaktów z innymi osobami, wymaganie i wymuszanie posłuszeństwa, upokarzanie, stosowanie gróźb, szantażowanie i inne.
Przemoc seksualna	Wymuszanie niechcianych przez ofiarę zachowań w celu zaspokojenia potrzeb seksualnych sprawcy.	Wymuszanie pożycia seksualnego, sadystyczne formy współżycia seksualnego, wymuszanie nieakceptowanych form i praktyk seksualnych, krytyka zachowań seksualnych.
Przemoc ekonomiczna	Działania prowadzące do całkowitego finansowego uzależnienia ofiary od sprawcy.	Niezaspokajanie materialnych potrzeb rodziny, uniemożliwianie podjęcia pracy zawodowej, zmuszanie do pracy bez wynagrodzenia, odbieranie zarobionych pieniędzy.

Przemoc w rodzinie ma tragiczne konsekwencje i jest przestępstwem. Prowadzi nie tylko do uszkodzeń ciała ofiary, ale także do zaburzeń emocjonalnych oraz zaburzeń w sposób w jaki postrzega ona sama siebie, sprawcę oraz innych ludzi. Pomimo większej świadomości społecznej tylko bardzo zdeterminowane ofiary przemocy decydują się na jej przerwanie i zgłoszenie tego faktu odpowiednim organom. Najczęściej identyfikowanymi ofiarami przemocy w rodzinie są kobiety i dzieci. Istnieją jednak powody by sądzić, że przemoc rodzinna dotyczy także często mężczyzn, osób starszych i niepełnosprawnych. Narastanie zjawiska przemocy w rodzinie wymaga niezwłocznego podjęcia działań zawartych w niniejszym Programie.

Ustawa z dnia 10 czerwca 2010r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 125 poz. 842), która weszła w życie z dniem 1 sierpnia 2010 r. znowelizowała ustawę o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie w art. 6 ust. 2 pkt 1 **nałożyła na gminę obowiązek opracowania i realizacji gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie.**

Niniejszy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar przemocy w Rodzinie Gminy Janowice Wielkie, zwany „Programem” ma charakter długofalowy. Działania Programu obejmują lata 2013–2016. W miarę potrzeb i sytuacji społecznej zadania Programu mogą ulegać zmianom i udoskonaleniom.

II. Analiza problemów społecznych na terenie Gminy Janowice Wielkie

W celu właściwego zaplanowania podejmowanych działań niezbędne jest dokonanie analizy problemów społecznych w gminie z uwzględnieniem problemu przemocy w rodzinie.

Na dzień 31 grudnia 2012 r. Gmina Janowice Wielkie liczyła **4 308** mieszkańców jej podział na płeć przedstawia się następująco:

Mężczyźni	Kobiety
2 143	2 165

Z danych **Ośrodka Pomocy Społecznej w Janowicach Wielkich** za 2012 r. wynika, że 153 rodzin objętych było pomocą społeczną, dla 202 rodzin udzielono pomocy w formie pracy socjalnej, dla 5 rodzin udzielono wsparcia w związku z przemocą w rodzinie. Z danych uzyskanych z **Zespołu ds. Przeciwdziałania przemocy w rodzinie** **tz. Zespołem Interdyscyplinarnym działającym w Gminie Janowice Wielkie** wynika, iż 5 rodzin objętych było pomocą. Ofiarami przemocy były kobiety i dzieci, sprawcami przemocy byli mężczyźni uzależnieni od alkoholu. Choć zjawisko przemocy istnieje i stale wzrasta widoczna jest niechęć ofiar przemocy do uruchamiania różnych procedur, w tym „Niebieskiej Karty”, której głównym celem jest rozpoznawanie przemocy i usprawnianie pomocy oferowanej przez przedstawicieli różnych sił w środowisku lokalnym oraz tworzenia warunków do systemowego i interdyscyplinarnego modelu pracy z rodziną. 2 rodzinom założono– Niebieskie Karty. Z danych **Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Janowicach Wielkich** wynika, że w okresie od stycznia 2012 r. do grudnia 2012 r. wpłynęło 22 wnioski o wszczęcie procedury zmierzającej do podjęcia leczenia odwykowego, z tego 12 wniosków skierowano do Sądu Rejonowego Wydział Rodzinny i Nietletnich w Jeleniej Górze o zastosowanie wobec osoby uzależnionej obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego, z pozostałymi osobami przeprowadzono rozmowy motywacyjne. W/w osoby zobowiązały się do dobrowolnego leczenia w Punkcie Konsultacyjnym dla osób uzależnionych od alkoholu oraz członków ich rodzin.

Trudno jest w sposób jednoznaczny określić wielkość zjawiska przemocy na terenie gminy w związku z występowaniem przemocy ukrytej, czyli toczącej się w rodzinie czy w szkole, ale nieujętej w statystykach z powodu braku wiedzy na temat jej występowania.

Trzeba jednak pamiętać, że być może pewne grupy w ogóle przemilczają te kwestie. Można, więc przyjąć, że w rzeczywistości skala przemocy w gminie jest większa, niż to wynika z diagnozy.

Obecnie podejmowane na terenie gminy działania są niewystarczające aby domowej przemocy skutecznie przeciwdziałać, zarówno w zakresie rozpoznawania, zapobiegania, jak i efektywnego radzenia sobie z nią i jej skutkami.

III Cele główne programu

- 1. Zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie na terenie gminy Janowice Wielkie.**
- 2. Zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych wobec osób stosujących przemoc.**
- 3. Zwiększenie pomocy i ochrony ofiar przemocy w rodzinie.**

IV Założenia programu

Realizacja celów Programu zakłada:

1. Uwrażliwienie społeczności lokalnej na problemy przemocy w rodzinie.
2. Promowanie modelu rodziny wolnej od przemocy.

3. Edukacja dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie przemocy w rodzinie.
4. Działania interdyscyplinarne w zakresie przeciwdziałania przemocy.

V Program realizowany będzie w oparciu o następujące przepisy:

1. Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy.
2. ustawę z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz.1493 ze zmianami),
3. ustawę z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2002r. Nr 147,poz. 1231 z późn.zm.),
4. ustawę z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (tekst jednolity Dz. U. z 2013 poz. 182)

VI Analiza SWOT

Analiza SWOT dotyczy sytuacji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w jakiej obecnie znajduje się gmina. Pozwoli ona na sformułowanie koncepcji stworzenia systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

1. Zasoby instytucjonalne gminy:

- ✓ Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- ✓ Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,
- ✓ Placówka oświatowa,
- ✓ Placówka ochrony zdrowia,
- ✓ Sołtysi i rady sołeckie,
- ✓ Instytucje kościelne.

2. Mocne strony

- ✓ Dobrze przygotowana i stale doskonaląca umiejętności kadra pomocy społecznej,
- ✓ Znajomość problemu i umiejętność wykorzystywania wiedzy teoretycznej w praktyce,
- ✓ Dobra współpraca z organizacjami i służbami,
- ✓ Poparcie działań i współpraca z samorządem gminnym,

3. Słabe strony

- ✓ Niewystarczająca infrastruktura socjalna gminy,
- ✓ Brak specjalistycznej placówki pomagającej ofiarom przemocy,
- ✓ Brak wypracowanych systemów wspomagania działań profilaktycznych,
- ✓ Brak spójnego systemu współpracy między podmiotami działającymi na rzecz rodzin zagrożonych przemocą.

4. Zagrożenia

- ✓ Słaba kondycja ekonomiczna rodzin,
- ✓ Stereotypy na temat przemocy domowej,
- ✓ Negatywne wzorce zachowań społecznych,
- ✓ Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych rodzin,
- ✓ Problemy alkoholowe członów rodzin.

Czynniki gwarantujące właściwą realizację Programu:

- poparcie działań i współpraca z samorządem gminnym,
- dobra znajomość środowiska przez pracowników socjalnych,
- otwartość i chęć współpracy specjalistów,
- silne więzi rodzinne,
- chęć zmiany i wyjścia z kryzysu.

VII Zagrożenia w realizacji programu:

- stereotypy panujące w środowisku na temat przemocy w rodzinie,
- bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych,

- brak współpracy rodziny w zakresie przezwycięzania kryzysów,
- problem uzależnienia od alkoholu w rodzinach,
- ubóstwo,
- brak infrastruktury socjalnej w gminie,
- brak lub zbyt mała współpraca interdyscyplinarna,
- brak motywacji ekonomicznej dla członków zespołu interdyscyplinarnego.

VIII Realizacja celów Programu:

Cele te będą realizowane poprzez poniższe działania:

Lp.	Zadania	Działanie	Podmiot realizujący
1	<p>Zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie na terenie gminy Janowice Wielkie</p>	<p>1.Określenie w drodze uchwały trybu powoływania i odwoływania członków zespołu interdyscyplinarnego oraz szczegółowe warunki jego funkcjonowania.</p> <p>2.Powołanie Zespołu Interdyscyplinarnego i zawarcie stosownych porozumień pomiędzy instytucjami.</p> <p>Zespół składał się będzie z grupy specjalistów reprezentujących instytucje wchodzące w skład lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy tj: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Komisariat Policji, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia, inne instytucje.</p>	<p>Wójt Gminy Janowice Wielkie</p> <p>Zadanie zrealizowane</p>
1 a	<p>Tworzenie Gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie</p>	<p>1. Podjęmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie, mających na celu zapobieganie zjawisku poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> • diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie, • inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie, • opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach, • umieszczenie informacji na stronach internetowych urzędu gminy i gminnego ośrodka pomocy, • inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie, • przygotowywanie materiałów informacyjnych. <p>2. Zmiana postawy mieszkańców wobec przemocy w rodzinie poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> • realizowanie programów edukacyjnych w środowisku lokalnym, • monitorowanie sytuacji rodzin, w których istnieje zagrożenie wystąpienia przemocy oraz rodzin, w których dochodzi do przemocy, • rozpowszechnianie informacji o instytucjach oraz możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym, • rozpowszechnianie materiałów edukacyjnych (broszur, ulotek, plakatów itp.) dotyczących zjawiska przemocy w rodzinie wśród lokalnej społeczności, • dostarczenie informacji o instytucjach udzielających pomocy i wsparcia ofiarom przemocy w rodzinie, rozpowszechnianie telefonów zaufania „Niebieska Linia” 	<ul style="list-style-type: none"> • Ośrodek Pomocy Społecznej • Gminny Zespół Interdyscyplinarny

		„Pomarańczowa Linia ”	
3	Zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych wobec osób stosujących przemoc.	Monitorowanie i diagnozowanie zjawiska przemocy w rodzinie <ul style="list-style-type: none"> • zbieranie i aktualizowanie informacji na temat rozmiarów i form przemocy, • badania ankietowe, • opracowywanie raportów i sprawozdań na temat przemocy, • systematyczne szkolenia wszystkich przedstawicieli służb podejmujących działania na rzecz rodzin uwikłanych w przemoc, • organizowanie spotkań mających na celu wymianę doświadczeń między pracownikami różnych instytucji wchodzących w skład lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy, • określenie sposobu rozwiązania problemów związanych z przemocą, dotyczących indywidualnych środowisk, • tworzenie warunków dla rozwoju grupy samopomocowej dla ofiar przemocy. 	<ul style="list-style-type: none"> • Gminny zespół interdyscyplinarny • Ośrodek pomocy społecznej • Gminna komisja rozwiązywania problemów alkoholowych • Placówka oświatowo-wychowawcza
4	Zwiększenie pomocy i ochrony ofiar przemocy w rodzinie	Zapewnienie pomocy rodzinom, w których występuje przemoc poprzez: <ul style="list-style-type: none"> • izolowanie sprawców od ofiar przemocy, • kierowanie ofiar przemocy do prawnika i psychologa działającego w Ośrodku Interwencji Kryzysowej w Jeleniej Górze , • praca socjalna z osobami doświadczającymi przemocy, • podejmowanie działań interwencyjnych w oparciu o procedurę „Niebieska Karta”, • kierowanie wniosków do Sądu o obowiązku leczenia odwykowego w związku z nadużywaniem alkoholu. 	<ul style="list-style-type: none"> • Gminny Zespół Interdyscyplinarny • Ośrodek Pomocy Społecznej • Komisariat Policji w Jeleniej Górze • Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych • Sad Rejonowy Jelenia Góra

IX Monitorowanie

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2013-2016 stanowi podstawę działania na rzecz zapobiegania i zwalczania przemocy w rodzinie, realizowany przez instytucje i organizacje zobowiązane do podejmowania działań w tym zakresie.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Janowicach Wielkich do dnia 30 kwietnia każdego roku przedłoży Radzie Gminy sprawozdanie z realizacji Programu, począwszy od 2014 r.

X Finansowanie Programu

Program będzie finansowany ze środków własnych Gminy pochodzących z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, dotacji oraz ze środków pozabudżetowych pozyskanych z innych źródeł, w tym ze środków unijnych.

UZASADNIENIE

Konieczność podejmowania działań zapobiegających przemocy w rodzinie wynika z ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180 poz. 1493 z późn. zm.), która określa zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy oraz zasady postępowania wobec osób dotkniętych przemocą w rodzinie i osób ją stosujących. Zgodnie z art. 6 pkt. 2 ww. ustawy na gminie ciąży obowiązek tworzenia gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie między innymi poprzez opracowanie i realizację gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie.

Program określa działania, których celem będzie:

- zwiększenie w środowisku lokalnym dostępności i skuteczności pomocy dla osób uwikłanych w przemoc;
- podnoszenie kompetencji lokalnych służb działających w obszarze przemocy domowej,
- zwiększanie wrażliwości społecznej wobec zjawiska przemocy w rodzinie.

Zadaniem realizatorów Programu jest tworzenie i propagowanie rozwiązań merytorycznych, organizacyjnych i prawnych związanych z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie oraz dostarczenie społeczeństwu wiedzy o zjawisku przemocy i sposobach radzenia sobie z tym problemem, a także motywowanie społeczności lokalnej do podejmowania dalszych działań na rzecz ofiar przemocy.

Ustawa nie precyzuje okresu, na jaki Program powinien być uchwalony, dlatego wybrano kilkuletni i tak jak Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie obowiązuje do 2016 roku.

W wykonaniu obowiązku nałożonego powyższą ustawą wnosi się o podjęcie uchwały o treści jak w projekcie.